

Схвалено

*на засіданні педагогічної ради
(протокол №2 від 08.10..2026 р.)*

Затверджено

Наказом №254 від 09.10.2026 р.

ПОЛІТИКА
формування та розвитку мовного середовища
опорного комунального закладу
«Ліцей Козятинської міської ради Вінницької
області»

1. Загальні положення

1.1. Політика формування та розвитку мовного середовища опорного комунального закладу «Ліцей Козятинської міської ради Вінницької області» (далі — Політика) визначає основні підходи, принципи, пріоритети та напрями діяльності Ліцею щодо створення сприятливого україномовного освітнього середовища та формування стійкої мотивації учасників освітнього процесу до використання української мови.

1.2. Політика розроблена з урахуванням:

- Конституції України;
- Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;
- Державного стандарту базової середньої освіти;
- Методичних рекомендацій МОН щодо популяризації української мови й управління мовним середовищем у закладах освіти: системна модель мовного менеджменту, надісланих листом МОН України від 19.08.2026 № 1/17911-26.

1.3. Політика враховує результати аналізу актуального стану мовного середовища Ліцею, відповідно до якого пріоритетними для подальшої роботи визначено такі напрямки:

- родинне мовне середовище;
- мовне середовище підлітків.

1.4. Політика не має на меті контролювати приватне мовне життя учнів або їхніх родин. Її завдання — створити умови, за яких використання української мови стає природним, комфортним, мотивованим і соціально підтримуваним.

1.5. У роботі з учнями враховуються їхній вік, мовний досвід, індивідуальні потреби та рівень володіння українською мовою.

2. Мета Політики

2.1. Метою Політики є системний розвиток мовного середовища Ліцею, у якому українська мова є природним засобом навчання, спілкування, творчості,

самовираження та взаємодії, а учні мають внутрішню мотивацію користуватися нею в різних життєвих ситуаціях.

2.2. Досягнення мети передбачає:

- підвищення цінності української мови як засобу спілкування та самореалізації;
- формування позитивного емоційного ставлення до української мови;
- розвиток мовної впевненості учнів;
- підтримку педагогів, учнів і батьків у мовному розвитку;
- розширення можливостей для живого українськомовного спілкування;
- формування українськомовного цифрового та культурного простору Ліцею.

3. Принципи формування мовного середовища

Розвиток мовного середовища ліцею ґрунтується на таких принципах:

3.1. Системності: мовне середовище розвивається через узгоджену діяльність педагогів, учнів, батьків та інших учасників освітнього процесу.

3.2. Безперервності: робота з розвитку мовного середовища здійснюється постійно та поступово, з урахуванням вікових особливостей учнів.

3.3. Особистого прикладу: педагогічні працівники є взірцем грамотного, природного та доброзичливого використання української мови.

3.4. Підтримки замість тиску: помилки розглядаються як природна частина мовного розвитку, корекція мовлення здійснюється доброзичливо, без приниження та публічного осуду.

3.5. Партнерства: мовний розвиток дитини є спільною справою Ліцею та родини.

3.6. Врахування мовного досвіду: до кожного учня застосовується диференційований підхід з урахуванням його мовного досвіду та потреб.

3.7. Природності мовного вибору: українська мова має входити в повсякденне життя учня через цікаве спілкування, діяльність, творчість, цифровий контент та позитивний досвід.

4. Пріоритетні напрями реалізації Політики

4.1. Відповідно до проведеного Ліцеєм аналізу визначаються два основні напрями: родинне мовне середовище та мовне середовище підлітків.

4.2. Родинне мовне середовище

Мета – створення умов для підтримки української мови в родинному спілкуванні та формування позитивного ставлення батьків до мовного розвитку дітей.

Основні завдання:

- залучати батьків до партнерської взаємодії у питаннях мовного розвитку дітей;
- інформувати батьків про роль мовного середовища у формуванні мовної впевненості дитини;
- надавати батькам прості та практичні рекомендації щодо підтримки української мови вдома;
- популяризувати україномовний культурний, книжковий, аудіовізуальний та цифровий контент;
- створювати можливості для спільної україномовної діяльності дітей і батьків;
- підтримувати сім'ї, які перебувають на етапі переходу до більш активного використання української мови;
- уникати осуду, тиску чи протиставлення сімей за мовною ознакою.

Форми роботи:

- тематичні матеріали для батьків та короткі мовні поради;
- рекомендаційні добірки книг, фільмів, освітніх ресурсів;
- сімейні читацькі та творчі ініціативи, мовні челенджі тощо;
- спільні проєкти «родина — дитина — ліцей»;
- обговорення мовних питань під час батьківських зустрічей.

5. Мовне середовище підлітків

Мета – створення такого середовища спілкування підлітків, у якому українська мова є природною, сучасною, цікавою та престижною формою взаємодії.

Основні завдання:

- збільшувати кількість ситуацій природного українськомовного спілкування між учнями;
- створювати безпечний простір для мовної практики та розвивати мовну впевненість підлітків;
- використовувати теми та формати, які відповідають інтересам сучасних підлітків;
- залучати учнів до створення власного українськомовного контенту, підтримувати учнівські ініціативи;
- використовувати цифрові ресурси як середовище для практичного використання української мови;
- розвивати культуру доброзичливого мовного коригування.

Форми роботи:

- тематичні україномовні заходи;
- добірки сучасного українського цифрового контенту;
- читацькі клуби;
- дискусійні майданчики, дебати;
- творчі конкурси;
- проєктна діяльність;
- створення учнями інформаційних матеріалів для Ліцею;
- учнівські ініціативи щодо розвитку мовного середовища.

6. Роль учасників освітнього процесу

Адміністрація ліцею	• створює умови для реалізації Політики; • координує діяльність учасників освітнього процесу; • забезпечує використання української мови в офіційній діяльності та інформаційному просторі Ліцею; • організовує періодичне оцінювання стану мовного середовища; • підтримує педагогічні та учнівські ініціативи.
Педагогічні працівники	• використовують українську мову як основний засіб професійної комунікації; • демонструють учням позитивний мовний приклад; • створюють ситуації для активного мовлення; • застосовують доброзичливе виправлення мовних помилок; • враховують індивідуальний мовний досвід учнів; • підтримують учнівські мовні ініціативи.
Класні керівники	• сприяють формуванню доброзичливого україномовного середовища класу; • організовують відповідні заходи та ініціативи; • підтримують комунікацію з батьками; • не допускають висміювання чи приниження учнів через мовні помилки.
	• беруть участь у створенні та розвитку мовного середовища;

Учні	• використовують українську мову в освітньому процесі та шкільній комунікації; • можуть ініціювати власні проєкти та заходи; • підтримують однокласників у мовному розвитку; • дотримуються культури спілкування.
Батьки	• підтримують позитивне ставлення дитини до української мови; • за можливості створюють умови для україномовного спілкування в родині; • цікавляться україномовним культурним та інформаційним продуктом; • взаємодіють із Ліцеєм у питаннях мовного розвитку дитини.

7. Мовна підтримка учнів

7.1. Ліцей забезпечує підтримувальний, а не каральний підхід до мовного розвитку. Мовні помилки не є підставою для висміювання, приниження чи публічного акцентування уваги на учневі.

7.2. Педагогічні працівники можуть використовувати прийом «ехо-корекції» — природного повторення правильної мовної конструкції без прямого осуду помилки.

7.4. Для учнів, які потребують додаткової мовної підтримки, можуть застосовуватися: візуальні матеріали, додаткові пояснення, мовні зразки, словники та довідкові матеріали, парна та групова робота, додатковий час для формулювання відповіді, інші педагогічно доцільні способи підтримки.

8. Українськомовний цифровий простір ліцею

8.1. Офіційні інформаційні ресурси Ліцею, зокрема сайт, соціальні мережі, оголошення, інформаційні матеріали та цифрові комунікації, функціонують українською мовою відповідно до вимог законодавства.

8.2. Ліцей сприяє поширенню якісного українськомовного цифрового контенту серед учнів.

8.3. Учні залучаються до створення українськомовного контенту для шкільних медіа, проєктів та інформаційних ресурсів.

9. Популяризація української мови

Популяризація української мови в ліцеї здійснюється через:

- сучасну українську літературу;
- українську музику, кіно та медіа;
- творчі проєкти;
- читацькі та мовні клуби;
- зустрічі з цікавими людьми;
- учнівські медіапроєкти;
- мовні ігри та квести;
- дискусії та дебати;
- тематичні тижні;
- дослідницькі проєкти;
- відзначення визначних дат, пов'язаних з українською мовою та культурою.

10. Взаємодія з батьками та громадою

10.1. Ліцей розглядає батьків як партнерів у розвитку мовного середовища.

10.2. Взаємодія з родинами здійснюється на засадах поваги, довіри, ненав'язливості та практичної підтримки.

10.3. Ліцей може залучати представників громади, бібліотек, культурних установ, громадських організацій, українськомовних медіа та інших партнерів до реалізації мовних ініціатив.

11. Планування та оцінювання реалізації Політики

11.1. Реалізація Політики здійснюється через План заходів з розвитку мовного середовища ліцею.

11.2. План заходів визначає конкретні заходи, цільові групи, відповідальних осіб, строки реалізації, очікувані результати.

11.3. Для оцінювання стану мовного середовища можуть використовуватися:

- самооцінювання;
- спостереження;
- опитування учнів;
- опитування батьків;
- опитування педагогічних працівників;
- аналіз інформаційного та цифрового простору;
- аналіз участі учнів у мовних ініціативах.

11.4. Оцінювання має використовуватися не для покарання окремих учасників освітнього процесу, а для визначення подальших напрямів роботи.

11.5. Стан реалізації Політики аналізується не рідше одного разу на рік.

12. Очікувані результати

Реалізація Політики має сприяти:

- збільшенню кількості природних ситуацій україномовного спілкування;
- активнішому використанню української мови підлітками у повсякденному спілкуванні та підвищенню мовної впевненості учнів;
- формуванню позитивного ставлення до української мови;
- посиленню підтримки української мови в родинях;
- розширенню україномовного цифрового та культурного простору Ліцею;
- розвитку учнівських мовних ініціатив;
- формуванню культури взаємоповаги та доброзичливого спілкування;
- підвищенню узгодженості дій педагогів, учнів та батьків.

13. Прикінцеві положення

13.1. Політика є внутрішнім документом Ліцею та реалізується з урахуванням його освітньої програми, річного плану роботи та інших внутрішніх документів.

13.2. Політика може доповнюватися та коригуватися за результатами аналізу стану мовного середовища, змін у законодавстві та виявлених потреб учасників освітнього процесу.

13.3. Основою подальшого розвитку мовного середовища є послідовний цикл аналізу, визначення потреб, планування, реалізації та оцінювання, що відповідає запропонованій МОН моделі мовного менеджменту.